

DRŽAVNA REVIZORSKA INSTITUCIJA

Uperen prst na rasipnike

Državna revizija predstavlja jedan od važnih mehanizama kontrole trošenja

Piše: Stevo Muk

javnog novca, odnosno novca poreskih obveznika, mehanizam borbe protiv korupcije, podsticaj većoj odgovornosti i transparentnosti u planiranju i trošenju budžetskih sredstava.

U aprilu 2004. usvojen je Zakon o državnoj revizorskoj instituciji kojim je formirana Državna revizorska institucija Republike Crne Gore (u daljem tekstu: DRI) kao institucionalna, eksterna, nezavisna, stručna i objektivna kontrola trošenja budžetskih sredstava i upravljanja državnom imovinom u Crnoj Gori.

DRI je samostalan i nezavisan državni organ koji radi u skladu sa načelima Limske deklaracije donijete na IX Kongresu INTOSAI u Limi 1977, kao osnovnog međunarodnog dokumenta o pravnoj organizaciji, položaju i radu revizije javnog sektora. DRI sprovodi revizije u skladu sa Međunarodnim revizijskim standardima INTOSAI, istoimene organizacije. DRI je najviši organ kontrole upravljanja budžetom i imovinom države, jedinica lokalne samouprave, fondova, Centralne banke Crne Gore i drugih pravnih lica u kojima država učestvuje u vlasništvu.

DRI samostalno odlučuje o

subjektima revizije, predmetu, obimu i vrsti revizije, a obavezno jednom godišnje vrši reviziju završnog računa budžeta. Dalje, DRI kontroliše pravilnost (zakonitost), ekonomičnost, efektivnost i efikasnost trošenja budžetskih sredstava i upravljanja imovinom države. O rezultatima izvršenih revizija DRI izvještava Skupštinu Crne Gore podnošenjem godišnjeg izvještaja, koji se dostavlja Skupštini i Vladi do kraja oktobra.

U julu 2004. Skupština Crne Gore imenovala je predsjednika i članove Senata Državne revizorske institucije, čime su se stvorili formalno pravni uslovi za početak rada ove institucije. Skupštinski Odbor za privredu, finansije i zaštitu životne sredine u julu mjesecu 2004, na

Ukupno gledano, dosadašnji rad DRI je značajno doprinio utvrđivanju sistemskih i pojedinačnih problema i neadekvatnih praksi u upravljanju javnim finansijama

osnovu javnog konkursa izabrao je šest državnih revizora.

U tom smislu može se kazati da DRI operativno djeluje već pet godina. Vrijeme dovoljno da se, makar, načelno može analizirati kvalitet njenog rada i dometi odnosno promjena nastala kao rezultat rada DRI.

DRI je u dosadašnjem radu pripremila izvještaje o reviziji godišnjeg finansijskog izvještaja Fonda za razvoj, Zaštitnika ljudskih prava i sloboda, reviziju uspješnosti Uprave za kadrove, finansijskog iskaza željeznice Crne Gore A.D za 2007, završnog računa Opštine Rožaje za 2007, kontrolnu reviziju Ministarstva kulture, sporta i medija, Narodnog muzeja Crne Gore za 2007, Ministarstva odbrane za 2007, Veterinarske uprave za 2007,

Agencije za telekomunikacije i poštansku djelatnost za 2007, Hidrometeorološkog zavoda za 2007, Ustavnog suda za 2007, republičkog Fonda penzijskog i invalidskog osiguranja, godišnjeg finansijskog izvještaja Ministarstva kulture, sporta i medija za 2006, završnog budžeta opštine Kolašin za 2006, Republičkog fonda za zdravstveno osiguranje za 2006, završnog računa budžeta Opštine Ulcinj za 2005, budžeta Opštine Nikšić za 2005.

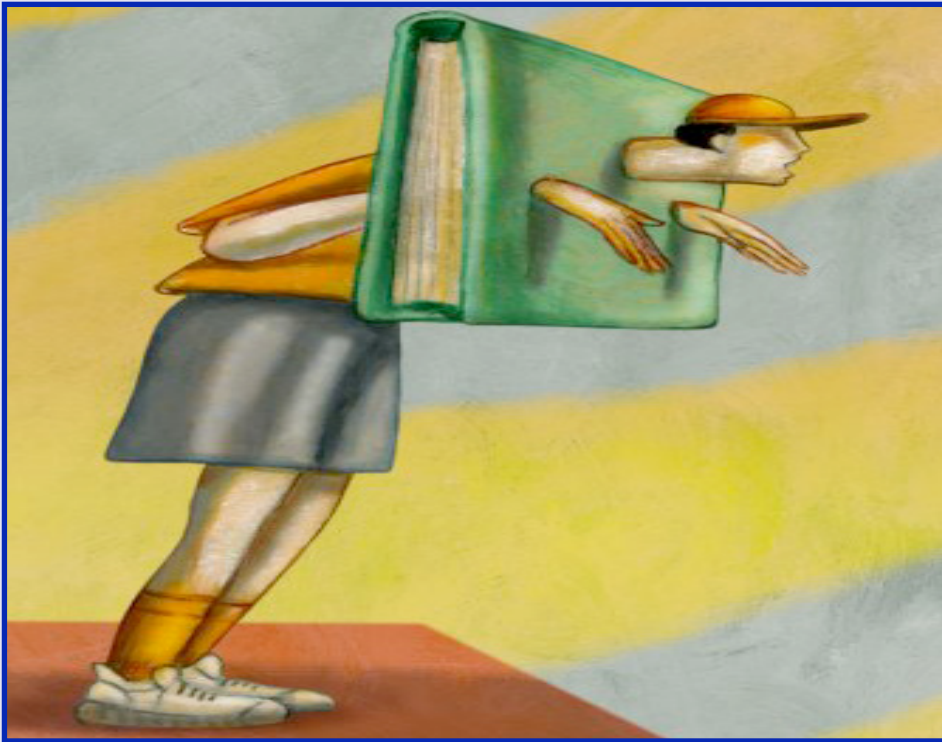
DRI je pripremila i izvještaje o završnom računu budžeta Crne Gore za 2005, 2006 i 2007.

Jedan od najvažnijih, ili makar najpoznatijih, nalaza DRI bio je u vezi sa Odlukom Skupštine akcionara AD željeznice Crne Gore

kojom je data mogućnost dodjele enormno visokih otpremnina za članove odbora kojima istekne mandat. Taj nalaz proizveo je dalje istraživanje i pisanje medija, formiranje radne grupe Vlade koja je sačinila analizu ovog pitanja i dala preporuke javnim i drugim preduzećima u kojima država ima pretežno vlasništvo.

Izvještaji DRI ukazuju na niz propusta u upravljanju budžetskim sredstvima kod gotovo svih kontrolisanih budžetskih korisnika.

Primjera radi, u najnovijem izvještaju o reviziji Fonda za razvoj konstatovano je da je Fond u kontrolisanom periodu, "poslovao van sistema Državnog trezora i svoju računovodstvenu evidenciju i sastavljanje finansijskih izvještaja vodio

u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji, ne primjenjujući odredbe Zakona o budžetu, gdje se tretira kao državni fond." Dalje, "Fond ne posjeduje cjelovitu dokumentaciju koja se odnosi na ocjenjivanje investicionih projekata za dodjelu kredita preko komercijalnih banaka, i pored činjenice da je osnovna funkcija investicionog projekta da posluži kao osnova za donošenje odgovarajućih odluka kreditora, kako je to utvrđeno poslovnim politikama Fonda." I "Fond, u dovoljnoj mjeri, ne vrši kontrolu ispunjenja ugovorenih obaveza koja se odnosi na zapošljavanje lica sa evidencije Zavoda za zapošljavanje, kao i kontrolu namjenskog korišćenja kredita. Tako se ne ispunjavaju obaveze iz ugovora o kreditu i ne obezbijeduje da trošenje sredstava bude u skladu sa Programom opštih uslova finansijske podrške, kao i sa prihvaćenim investicionim projektima".

Revizijom institucije Zaštitnika ljudskih prava i sloboda utvrđeno je da je "poslovanje Zaštitnika bez usvojenog plana i programa rada za 2008. i bez internih pravilnika kojim

se reguliše potrošnja goriva, visina troškova fiksnih i mobilnih telefona, troškovi reprezentacije za službena putovanja itd. što je od značaja za uspostavljanje efikasnog sistema internih kontrola." Dalje stoji da je "Postupkom revizije utvrđeno da Zaštitnik, prilikom nabavke dobara i usluga, nije u potpunosti poštovao odredbe Zakona o javnim nabavkama jer se javne nabavke ne

Nije poznato ni da je neki ministar, visoko pozicionirani državni službenik, direktor fonda, javnog preduzeća ili ustanove snosio političke posljedice zbog nalaza DRI. U nedostatku informacija o postupanju drugih državnih organa po preporukama DRI ostaje nam da vjerujemo kako se na osnovu nalaza, zaključaka i preporuka DRI, sistem i praksa upravljanja javnim novcem zaista unaprijeđuje

sprovode na transparentan način shodno važećim propisima."

Ovakvih i sličnih ocjena prepuni su izvještaji DRI, a subjekti revizije imaju mogućnost i obavezu da nakon prijema konačnog izvještaja DRI postupe po zaključcima i preporukama DRI koja kontrolnim revizijama kasnije vrši provjeru postupanja po preporukama. Svoje zaključke u odnosu na revizije i kontrolne revizije, DRI uključuje u izvještaje Skupštini, Vladi i

Ministarstvu finansija.

Jedina kontrolna revizija sprovedena je u slučaju Ministarstva kulture, sporta i medija, a njen zaključak je da je Ministarstvo ostvarilo "izvjesna poboljšanja i dijelom obavilo aktivnosti na realizaciji preporuka..., ali i da određene preporuke nijesu realizovane ili su samo djelimično realizovane".

Ukupno gledano, dosadašnji rad DRI je značajno doprinio utvrđivanju sistemskih i pojedinačnih problema i neadekvatnih praksi u upravljanju javnim finansijama. Ipak, dometi rada DRI trebali bi da se efektuiraju kroz promjene u konkretnim pravnim aktima i praksama unutar samih državnih organa.

Do sada, prema našim saznanjima, niko nije disciplinski sankcionisan, otpušten iz državne službe, prekršajno ili krivično gonjen zbog saznanja utvrđenih u revizijama DRI. Nije poznato ni da je neki ministar, visoko pozicionirani državni službenik, direktor fonda, javnog preduzeća ili ustanove snosio političke posljedice zbog nalaza DRI. U nedostatku informacija o postupanju drugih državnih organa

po preporukama DRI ostaje nam da vjerujemo kako se na osnovu nalaza, zaključaka i preporuka DRI, sistem i praksa upravljanja javnim novcem zaista unaprijeđuje.

Sljedeća prilika da se javnost upozna sa konkretnim napretkom u ovoj oblasti biće Godišnji izvještaj koji je DRI obavezna da Skupštini Crne Gore preda do kraja oktobra.

Autor je predsjednik Upravnog odbora Instituta Alternativa